Rzeźba Kutnowska uhonorowana nagrodą Ministra Kultury

Na wniosek Muzeum Regionalnego w Kutnie Prof. Piotr Gliński Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu przyznał zbiorową nagrodę okolicznościową dla rzeźbiarzy Andrzeja Wojtczaka, Tadeusza Kacalaka i Antoniego Kamińskiego - współzałożycieli rzeźby kutnowskiej.

Andrzej Wojtczak – artysta wyróżniający się z szerokiego grona polskich twórców ludowych. Jest uznanym rzeźbiarzem kutnowskim, jednym z trzech współtwórców tzw. kutnowskiego ośrodka rzeźbiarskiego. Zdolności plastyczne ujawnił już w szkole podstawowej. Działalność artystyczną rozpoczął w 1974 roku. Zajmuje się zarówno rzeźbą, jak i malarstwem. Od ponad 45 lat tworzy niepowtarzalna w swoim rodzaju, wyróżniającą się formą, tematyką oraz kolorystyką rzeźbę kutnowską. Przeważnie są to kompozycje piętrowe, wielopostaciowe, ażurowe, wykonane zazwyczaj w jednym kawałku drewna lipowego. Jego twórczość rzeźbiarska jest doskonale rozpoznawalna przez muzealników, etnologów, etnografów, miłośników sztuki oraz kolekcjonerów w Polsce i na świecie. W jego ślady poszła córka Magdalena, która od najmłodszych lat związana twórczo z ojcem stała się kontynuatorem młodego pokolenia rzeźby kutnowskiej. Rzeźby, zawsze malowane, to przede wszystkim wielopostaciowe przedstawienia Ostatniej Wieczerzy, Sądu Ostatecznego, sceny biblijne. Andrzej Wojtczak bierze czynny udział w wystawach, kiermaszach, konkursach. Prace artysty można oglądać nie tylko w zbiorach muzealnych, galeriach, ale także u kolekcjonerów w Polsce i na świecie. Dowodem jego osiągnięć artystycznych jest udział w kilkudziesięciu

wystawach oraz przeglądach pokonkursowych. Należy do Stowarzyszenia Twórców Ludowych z Zarządem Głównym w Lublinie. Prace malarskie wykonuje zazwyczaj w dużych formatach i nawiązują one do twórczości rzeźbiarskiej. Poza tematyką rzeźbiarską wykonuje obrazy ze scenami rodzajowymi. Jego rzeźby były prezentowane na wielu wystawach zbiorowych oraz indywidualnych w kraju i za granicą m.in. w USA, we Francji, Niemczech. Dowodem jego osiągnięć artystycznych są liczne nagrody i wyróżnienia w kilkudziesięciu wystawach i przeglądach pokonkursowych. Artysta uhonorowany został odznaką „Zasłużony Działacz Kultury", odznaczony również medalem „Gloria Artis" oraz nagrodą Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej". Należy do Stowarzyszenia Twórców Ludowych w Lublinie. Bierze czynny udział w kiermaszach, wystawach i konkursach. Jego prace można oglądać nie tylko w zbiorach muzealnych, galeriach, ale także u kolekcjonerów w Polsce i na świecie.

Tadeusz Kacalak – rzeźbiarz i kolekcjoner polskiej sztuki ludowej i nieprofesjonalnej. Współtwórca tzw. kutnowskiego ośrodka rzeźbiarskiego. Rzeźba zafascynowała go, gdy był młodym człowiekiem. To zainteresowanie jako jedno z wielu, ale szczególnie ważne, zaważyło na dalszych jego losach. Dzięki pracowitości i wytrwałości osiągnął w sztuce wysoki poziom, o czym świadczą liczne nagrody i wyróżnienia w lokalnych i ogólnopolskich konkursach. Prace twórcy prezentowane były na kilkudziesięciu wystawach i przeglądach pokonkursowych oraz na wystawach stałych i czasowych. Miał kilka wystaw indywidualnych w kraju i za granicą m.in. w Niemczech, Belgii, Francji, Holandii i USA. W swoich pracach często i chętnie podejmuje tematykę sakralną, świecką oraz obrzędową. Rzeźbi także anioły. Prace artysty cechuje bogata kolorystyka oraz perfekcyjna dokładność. Wiele jego rzeźb wzbogaca zbiory muzealne i kolekcje prywatne. Jest laureatem wielu prestiżowych nagród, m.in. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej", odznaczony medalem „Gloria Artis". Posiada własną galerię sztuki ludowej i nieprofesjonalnej, w której od ponad 35 lat zbiera i gromadzi rzeźby i obrazy twórców ludowych i nieprofesjonalnych z całej Polski. Galeria ta, przez swą dostępność dla mieszkańców miasta i regionu oraz odwiedzających Kutno, zagranicznych wycieczek, odgrywa znaczącą rolę kulturalno-edukacyjną. Jest członkiem stowarzyszenia Tworów Ludowych w Lublinie.

Antoni Kamiński – jeden z najbardziej znanych współczesnych artystów ludowych, trzeci współtwórca kutnowskiego ośrodka rzeźbiarskiego. Tworzy od lat 70. XX wieku. Uzdolnienia plastyczne wykazał już

w dzieciństwie. Zdobycie drugiego miejsca w konkursie organizowanym przez Powiatowy Dom Kultury
w Łęczycy w 1974 roku przekonało go do zrezygnowania z pracy zawodowej na rzecz rzeźbienia.
W późniejszych latach zdobywał liczne nagrody i wyróżnienia w lokalnych i ogólnopolskich konkursach. Jego prace prezentowane były na kilkudziesięciu wystawach i przeglądach pokonkursowych oraz na wystawach stałych i czasowych. Miał też wiele wystaw indywidualnych m.in. w Domu Sztuki Ludowej w Warszawie, a także w muzeach w Łodzi, Toruniu, Płocku, Kutnie oraz za granicą: we Francji, Niemczech, Szwajcarii i USA. Należy do Stowarzyszania Twórców Ludowych w Lublinie. Tematyka prac twórcy jest szeroka, szczególnie nawiązuje do motywów sakralnych, ale także chętnie wykonuje rzeźby obrazujące obyczaje i obrzędy ludowe. Laureat nagrody im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej", również odznaczony medalem „Gloria Artis". Praca twórcza jest dla niego największą pasją
i przyjemnością, źródłem satysfakcji i zadowolenia. Tematyka szczególnie bliska rzeźbiarzowi to obraz wsi, z bogactwem treści religijnych, obrzędowych, zwyczajowych nawiązujących do codzienności wiejskiego życia i mieszkańców. Jego pracownia stała się ważnym miejscem dla młodszych rzeźbiarzy, podążających za jego pasją twórczą. Tam poznają jego warsztat, czerpią inspiracje do własnej twórczości oraz otrzymują pomoc organizacyjną w zakresie przygotowania wystaw, plenerów artystycznych oraz popularyzowania sztuki ludowej.
Pozyskane przez Muzeum Regionalne w Kutnie dofinansowanie z Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu Programu „KULTURA LUDOWA I TRADYCYJNA 2020 i 2021", zadanie własne „Mistrz Tradycji" pozwoliło na poprowadzenie szkolenia – nauki dla młodych adeptów z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Tęcza w Kutnie. Pan Antoni – MISTRZ TRADYCJI prowadzi już po raz drugi warsztaty rzeźbiarskie dla wybranej, uzdolnionej młodzieży, która chce kontynuować oraz pogłębiać swoją wiedzę zarówno tę teoretyczną, jak i praktyczną dotyczącą umiejętności twórczych z zakresu rzeźbiarstwa. Realizacja tego zadania jest doskonałą okazją do przekazania umiejętności rzeźbiarskim młodym adeptom, a przede wszystkim ciągłego kultywowania tej dziedziny lokalnego, niematerialnego dziedzictwa kulturowego, które w Kutnie trwa nieprzerwanie od połowy lat 70 XX.

Jedne z najważniejszych prestiżowych nagród i medali w dziedzinie kultury ludowej:

Andrzej Wojtczak

- Nagroda im. Oskara Kolberga w uznaniu Zasług dla Kultury Ludowej, Warszawa 2019 rok.

  Nadany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Prof. dr hab. Piotr Gliński

- Brązowy Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, Warszawa, dnia 4 września 2009 r.

  Nadany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Bogdana Zdrojewskiego

Tadeusz Kacalak

- Nagroda im. Oskara Kolberga w uznaniu Zasług dla Kultury Ludowej, Przysucha 2004 r.

  Nadany przez Ministra Kultury – Waldemara Dąbrowskiego

- Srebrny Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, Warszawa, dnia 8 września 2017 r.

  Nadany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Prof. dr hab. Piotr Gliński

Antoni Kamiński

- Nagroda im. Oskara Kolberga w uznaniu Zasług dla Kultury Ludowej, Przysucha 2006 r.

  Nadany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Kazimierza Ujazdowskiego

- Srebrny Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, Warszawa, dnia 8 września 2005r

  Nadany przez Ministra Kultury – Waldemara Dąbrowskiego

Rzeźba kutnowska – termin mający swoje stałe miejsce w wyszukiwarkach internetowych, folderach informacyjnych, jak i w poważnych opracowaniach naukowych, książkach, dotyczących sztuki ludowej.
Od momentu rozpoczęcia działalności przez pierwszych trzech twórców, proces kutnowskiego rzeźbiarstwa nabrał cech instytucjonalnych. Powstanie w 1981 roku Muzeum Regionalnego w Kutnie upodmiotowiło badawczo grupę rzeźbiarzy z Kutna. Zaowocowało to tym, iż Kutno i rzeźbiarze stali się znani jako osoby i miejsce, gdzie można świadomie oglądać i przeżywać rzeźbę.

Dlatego mówiąc i pisząc o rzeźbie kutnowskiej, trzeba wymienić przede wszystkim trzech rzeźbiarzy: Tadeusza Kacalaka, Antoniego Kamińskiego i Andrzeja Wojtczaka, od których wszystko się zaczęło.
Miało to miejsce w 1975 r. Spotkali się jako uczestnicy konkursu ogłoszonego przez muzeum w Łęczycy. Wszyscy trzej zostali tam zauważeni i zdobywają swoje pierwsze małe sukcesy. To dodało im pewności
w siebie, poprzez rzeźbienie odnaleźli w sobie chęć i pasję tworzenia, która trwa do dzisiaj. Zapoczątkowali w latach 70 -tych XX w. specyficzny styl kutnowskiego rzeźbiarstwa. Zaczęli oni tworzyć w pewnym momencie, w drewnie lipowym, niezależnie od siebie, wielopostaciowe kompozycje rozbudowane piętrowo lub horyzontalnie z rytmicznie powtarzającymi się elementami, które stały się na mapie Polski znakiem rozpoznawczym twórczości kutnowskiej. Jak pisze Aleksander Jackowski, w książce „O rzeźbach
i rzeźbiarzach”: Wypracowali swój chwyt: multiplikacje główek, jedna przy drugiej, w różnych konfiguracjach . Ponadto prace tworzone w tym stylu charakteryzują się bogatą przyciągającą wzrok dekoracyjnością i kolorystyką. To dzięki nim, powstał uznany w Polsce i za granicą ośrodek kutnowski,
do którego obecnie zalicza się siedemnastu aktywnie tworzących rzeźbiarzy.
Cieszy przede wszystkim fakt ciągłego kultywowania tej dziedziny lokalnego niematerialnego dziedzictwa kulturowego, które w Kutnie trwa nieprzerwanie od połowy lat 70 XX w. Współzałożyciele rzeźby kutnowskiej: Antoni Kamiński, Tadeusz Kacalak i Andrzej Wojtczak docenieni zostali prestiżowymi nagrodami i medalami – Nagrodą Oskara Kolberga oraz medalami „Zasłużony dla Kultury Ludowej”. Środowisko kutnowskich rzeźbiarzy jest od kilku lat miejscem do badań prowadzonych przez Katedrę Etnologii Uniwersytetu Łódzkiego
i Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. Powstało już kilka prac magisterskich poświęconym kutnowskim twórcom. Ponadto Dział Dziedzictwa Kulturowego i Folkloru Regionów w Łódzkim Domu Kultury, również współpracuje ze środowiskiem kutnowskim, a także Stowarzyszenie Twórców Ludowych
z Zarządem Głównym w Lublinie.
Trzeba zaznaczyć, iż trzej wymieni rzeźbiarze: Tadeusz Kacalak (w latach 1997-2019)
Antoni Kamiński (1998 r.) i Andrzej Wojtczak (1997-1998 r.) brali udział w Ogólnoświatowych Targach Sztuki Ludowej w Santa Fe Stan Nowy Meksyk – Folk Arts Market. Jest to jedyne na świecie takie wydarzenie, na którym prezentowane są prace twórców z ponad 150 państw świata. Tam, pokazując swoje rzeźby oraz warsztat twórczy promowali rzeźbę kutnowską a przede wszystkim polską sztukę i kulturę. Coroczne wystawy w Galerii Folk Arts of Poland w Santa Fe były okazją do zaprezentowania miasta Kutna

i Polski. Rzeźby twórców można oglądać w muzeach etnograficznych w Polce i na świecie.

Opracowanie merytoryczne: Sylwia Kacalak